

Article Arrival : 17/01/2021

Published : 10.03.2021

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.3038>Reference Bayram, İ. & Oral S., Erdoğan, T. & Bayraktar, Y. (2021). "Hüzün Turizmi Kapsamında Seyahat Eden Bireylerin Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi: Ulucanlar Cezaevi Müzesi Örneği" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:80; pp:1144-1155

HÜZÜN TURİZMİ KAPSAMINDA SEYAHAT EDEN BİREYLERİN MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ULUCANLAR CEZAEVİ MÜZESİ ÖRNEĞİ

An Investigation Of The Motivation Levels Of Individuals Traveling Under The Scope Of Darktourism: Ulucanlar Prison Museum

İsmail BAYRAM

Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Erzurum/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8840-9203>**Arş. Gör. Serhan ORAL**

Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Erzurum/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0003-5567>**Arş. Gör. Taşkın ERDOĞAN**

Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Erzurum/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9309-8822>**Arş. Gör. Dr. Yusuf BAYRAKTAR**

Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Erzurum/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6625-9320>

ÖZET

Günümüzde turistlerin ziyaret ettikleri destinasyonlarda arayış içerisinde oldukları tatmin duygusunun yanı sıra motivasyon duygusunu da yaşamak istemektedir. Bu doğrultuda hüzün turizmi temasıyla seyahat eden bireylerde belirli bir düzeyde motivasyon duygusu olması beklenmektedir. Bu kapsamda araştırma, Ulucanlar Cezaevi Müzesi'ni ziyaret eden yerli turistlerin motivasyon düzeylerini ölçmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ulucanlar Cezaevi Müzesi'ni ziyaret eden 400 yerli turist üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışmada tarama deseni esas alınmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler yönelik normallik testleri yapılmış ve veri setinin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Veri setine yönelik yapılan tanımlayıcı istatistikler sonucunda Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinin yüksek düzeyde motivasyona sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırma hipotezlerinin test edilmesi amacıyla bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinin cinsiyetleri bakımından anlama ve merak duyguları, sorumluluk duyma bilinçleri ve motivasyon düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Değişkenlere ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre anlama ve merak duygularının, sorumluluk duyma bilinçlerinin ve motivasyon düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların yaş grupları bakımından vicdan duygularının farklılık gösterebildiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hüzün Turizmi, Motivasyon, Ulucanlar Cezaevi Müzesi

ABSTRACT

Nowadays, tourists want to feel the sense of motivation as well as the satisfaction they are looking for in the destinations they visit. In this direction, it is expected that individuals traveling with the theme of dark tourism have a certain level of motivation. In this context, the research was carried out in order to measure the motivation levels of local tourists visiting the Ulucanlar Prison Museum. Survey technique was used as a data collection method in this study, which was conducted on 400 local tourists visiting the Ulucanlar Prison Museum. In the study using quantitative research method, scanning design was used. Normality tests were conducted for the data collected within the scope of the research and it was determined that the data set showed a normal distribution. As a result of the descriptive statistics made for the data set, it was determined that the visitors of Ulucanlar Prison Museum have a high level of motivation. In order to test the research hypotheses,

independent samples t test and one-way ANOVA analysis were performed. It was concluded that the visitors of Ulucanlar Prison Museum differed statistically in terms of their gender understanding and curiosity, sense of responsibility and motivation. When the arithmetic mean of the variables was examined, it was found that female participants had higher understanding and curiosity, sense of responsibility and motivation compared to male participants. In addition, it was concluded that the participants' feelings of conscience may differ in terms of age groups.

Key Words: Dark Tourism, Motivation, Ulucanlar Prison Museum

1. GİRİŞ

Gün geçtikçe artan zaman, gelişen ve değişen turizm sektörü, dünya genelinde farklı turist profilleri ve turizm çeşitlerinin önemini artırmıştır. Bu farklılıklar turistlerin merak ve arzularına göre, kişisel ilgi ve odağa dayalı yeni turizm anlayışlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bunun sonucunda da alternatif turizm türlerinden biri olan hüzün turizmi kavramı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda araştırmada hüzün turizmi ziyaretçileri ele alınmıştır. Hüzün turizmi kavramı için “keder turizmi” ve “savaş turizmi” şeklinde tanımlar kullanılmaktadır. Türkiye'nin içinde barındırdığı tarihi ve kültürel özellikleri ile hüzün turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir. Türkiye'de hüzün turizmi açısından seyahat edilebilecek birçok yer bulunmaktadır. Bu yerlerin en önemlilerinden olan Ulucanlar Cezaevi Müzesi geçmişi, tarihi olayları, yaşam hikâyeleri, geçmişte yaşanan idamlar ve işkenceleri açısından hüzün turizmi araştırmaları için uygun bir alandır. Bu alanda Öztürk (2016) Sinop Tarihi Cezaevi Müzesi üzerinde çalışmalarda bulunmuştur.

Ulucanlar Cezaevi Müzesi'nde gerçekleştirilen araştırmada hüzün turizmi kapsamında müzeyi ziyaret eden turistlerin motivasyon düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Alternatif turizm türü olan hüzün turizmi, cezaevi müzeleri özelinde araştırmaya konu olan Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinin motivasyonlarının incelenmesi tarihi olayların yaşandığı savaşlar, toplu ölümler, tarihin yaşanmışlığına şahit olmuş mekânlar bazında bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın ilk bölümünde motivasyon kavramına yönelik alan yazın taraması yapılmıştır. İkinci bölümde hüzün turizmi, kavramsal olarak incelenmiş ve Ulucanlar Cezaevi Müzesi'ne yönelik nitelendirici bilgiler yer verilmiştir. Üçüncü bölüm araştırmanın metodolojisini oluşturmaktadır. Nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan araştırmada hipotez testleri için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Motivasyon Kavramı

İnsanlık tarihini başlangıcından günümüze kadar yapılan her eylem kurulan her ilişki belirli dürtülerin etkisi ile ortaya çıkmaktadır. Bu dürtülerin en önemlilerinden birisi de bir kişiyi, grubu hatta toplumu harekete geçirebilecek erkte olan motivasyon duygusudur. Günlük dilde sıklıkla kullanılan motivasyon kelimesin kökenine ve kuramsal dayanağına bakıldığında zengin bir alan ortaya çıkmaktadır. Türkçe'de her ne kadar isteklendirme olarak bir karşılığı çıksa da literatüre yerleşmiş biçimi ile motivasyon kavramı bağlamı kurma açısından gereklidir. Teknik olarak terime bakıldığında ise Latince kökenine atf yaparak “hareket etmek” anlamına gelen “movere” kökeni ortaya çıkmaktadır (Luthans, 2011). Günümüzde Türkçe karşılığı olan kelime ile ilgili karışık bir durum ortaya çıksa da bu kavram İngilizce ve Fransızca kökenli "motive" kelimesinden Türkçeye geçmiştir. Kelime olarak Türkçede karşılayan kelimeler ise güdü, saik veya harekete geçiricidir (Eren, 2004).

“Marifet iltifata tabiidir” deyişinin anlamsal korelasyonu bir bakıma insanların bir eylemi yaparken çeşitli güdülerle beslendiğinin altını dolduran bir noktaya işaret etmektedir. İnsanı güdüleyen şeyler kimi zaman maddi ve fizyolojik somutsal çıktılarla açıklanacağı gibi; psikolojik ve duygusal kazanımlar ile doyumlar da önemli bir motive kaynağı olarak görülmektedir. Bu nedenle Luthans (2011) motivasyon kavramını tanımlarken kavrama anlam yükleyen hemen hemen tüm insanların kendine ait bir motivasyon tanımı olduğunu vurgulamaktadır. Bu tanımın içerisine insani erekler olan arzular, istekler, dilekler, amaçlar, hedefler, ihtiyaçlar, dürtüler, güdüler ve teşviklerin tek başına veya birlikte oluşturdukları bir çeşitliliği ortaya koymaktadır. Kapsamlı bir tanım yapmak gerektiğinde ise motivasyonun öncelikli olarak fizyolojik olarak başlayan bir sürecin psikolojik bir eksiklik veya davranış ya da bir dürtüyü harekete geçiren ihtiyacı amacı veya teşviki ve bu kavramlar arasındaki ilişkilerin bir sonucu olduğunu söylemek mümkündür. Pakdel (2013) motivasyonu açıklarken bireyi tatmin edecek bir durum ortaya koymak için ihtiyaç ile birlikte motivasyonun önemine vurgu yapmaktadır.

Diğer bir taraftan bakıldığında ise hem örgütlerin hem de bireylerin başarıyı amaçlarken motivasyonu sağlayan çeşitli teşvik edici araç vardır. Fakat insan olmanın bir gereği olarak istek ve ihtiyaçlarında farklılık gösteren kişilerin motivasyon faktörleri de çeşitlenmektedir. Bu yüzden aynı motivasyon faktörü her koşulda veya kişide aynı etkiye sahip olamamaktadır (Şahin, Yavuz Tabak ve Tabak, 2017). İlk bakışta örgütsel bir grup içerisinde kişiyi güdüleme olarak algılanan motivasyon eylemi diğer taraftan kişinin kendini anlamlandırma sürecinde ve eylemlerine yön verme gibi durumlarda da ihtiyaç duyduğu bir olgudur. Bu araştırma kapsamında bakıldığında bir kişi yaşanmış hikâyeler üzerinden olumlu bir yönü olmasa bile yaşanan olumsuzluklarla da öğrenme ve içselleştirme gibi bir konumda kendisini görebilmektedir. Kavramsal bakış açısından sıyrılarak kişi bazen kendisini üzen olaylar üzerinden de bir motive olma durumunu ortaya koymaktadır. Geçmişte yaşanmış acı bir olay doğrudan konu ile ilintisi olmayan insanlarda dahi onları anlayarak ve anlamlandırarak yaşayacağı olayların seyrini değiştirme de kişiye ilham kaynağı verebilmektedir.

Motivasyon kavramı insanın olduğu her yerde ve zamanda konuşulan ve araştırılan bir kavram olmuştur. Bu nedenle tarihsel olarak bakıldığında ilk olarak hedonizm (hazcılık) kavramı çerçevesinden yaklaşıldığı görülmektedir. Eski çağ düşünürleri Sokrates, Platon ve Aristoteles bu anlamda ilk yaklaşımları ortaya koymuşlardır. Platon temel ihtiyaçlar üzerinden rasyonel ve duygusal bir hiyerarşik düzene vurgu yapmıştır. Öte yandan Antik Yunanlılar, motivasyon faaliyetlerinin ilk teorik gerekçelendirilmesi için hiyerarşik bir düzenlemede vücudun arzuları, zevkleri ve acıları (irade ve ruhun hisleri ve çabaları) olmak üzere üç bileşeni varsayım olarak ortaya koymuşlardır (Pakdel, 2013).

Kuramsal olarak motivasyon teorileri incelendiğinde kişiyi motive eden faktörler ile ihtiyaçların ne olduğuna odaklanan kapsam- içerik kuramları ile kişinin hangi kanallar üzerinden motive olduğuna odaklanan süreç kuramları ortaya çıkmaktadır. İlk grupta yer alan motivasyon kuramları insanı güdüleyen şeye neyin neden olduğuna odaklanan çalışmalardır. Güdülenmeyi oluşturan durumlar dikkate alınarak insan gereksinimin neler olduğu bulunmaya çalışılmaktadır (Ergül, 2005). Bu kategoride yapılan çalışmalar içerisinde Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi öne çıkmaktadır. Teori insan ihtiyaçlarını fizyolojik ihtiyaçlardan başlayarak güvenlik ihtiyacı, sosyal ihtiyaçlar, saygınlık ihtiyacı ve son olarak kendini tamamlama ihtiyacı olarak sıralamaktadır. Maslow'a göre ihtiyaçlar bir anlamda farklı motivasyon istençlerini doğurmaktadır. Her ihtiyaç farklı durumlarda farklı şekillerde motive kaynaklarını ortaya çıkararak bireyin ihtiyaç sırasının tatmine göre bir yol haritası çizmektedir (Yeşil, 2016). İçerik kuramları içerisinde ortaya çıkan diğer çalışmalara kısaca bakıldığında ise Herzberg'in ortaya attığı çift etmen kuramı, Alderfer'in geliştirdiği E.R.G kuramı McClland tarafından yazılan ihtiyaçlar kuramı dikkat çekmektedir. Bu kuramların birleştiği temel nokta ise her bireyin ihtiyacının farklılaştığı; bu ihtiyaçlarının karşılandığı anda ise motivelerinin yüksek olduğudur (Şahin, Yavuz Tabak ve Tabak, 2017).

Herzberg çalışanlar üzerinden yapmış olduğu araştırmada onları sosyal, ekonomik ve duygusal bir varlık olarak üç safhada kategorileştirirken iş tatmini bu üç boyut üzerinden değerlendirmektedir. Bireyi bu süreçte tatmin eden faktörler kadar tatmin olmamasını sağlayan etmenleri de dikkate alınarak incelemek gerekmektedir (Yeşil, 2016). Çalışan ve onları yönetenler üzerinden kuramsal bir bakış açısı getiren düşünürü göre çalışma alanında güdülenme araçlarının işlevsellik kazanacağı bir örgütlenme biçimin ortaya konulması sağlanmalıdır (Küçüközkan, 2015). Burada çalışan işveren ilişkisi teorik olarak belirli bir alana odaklanmış gibi görünse de hayatın her anında ortaya çıkan motivasyon gereklilikleri bu bağlama oturtularak bir açıklama alanı oluşturabilmektedir.

Clayton Alderfer'in literatüre E.R.G. teorisi olarak soktuğu kuramsal yaklaşımın Maslow'dan ayrıldığı temel nokta ihtiyaç kategorisini varoluş, bağlılık ve gelişme olarak üçe indirgemesi ve bunların insan hayatında piramitsel bir anlayış ile belirli bir sıralamaya girmeden de oluşabileceği durumudur (Yeşil, 2016). Kişinin var oluşunu sağlayan etmenleri bir aidiyet duygusu oluşturacak bir bağlılıkla ortaya koyup gelişimini farklı zamanlarda ve farklı ihtiyaç dürtüleri ile harekete geçireceği bir motivasyon zemini bireyleri duygusal ve fizyolojik olarak doyurabilmektedir. Benzer bir şekilde McClland tarafından ortaya atılan ihtiyaçlar kuramı, bir başka tanımla başarı güç teorisi insan gereksinimlerini başarı, bağlılık ve güçlülük olarak üç başlıkta toplamaktadır. Bu ihtiyaçların temas ettiği temel nokta ise sosyo-psikolojik bir yönü olduğu kadar toplumsal tarafının da olduğudur. Bir toplum içinde yaşamını sürdüren insan bu anlamda diğer kişi ve gruplar ile de bir ilişki ağı kurmak durumundadır. İnsanın doğası gereği ortaya çıkan bu sosyal niteliği ve ihtiyaçları insandan insana farklı bir işleyiş göstermektedir (Küçüközkan, 2015). Toplumsal olma durumu insan ihtiyaçlarını toplumsal zeminle örtüşük bir alana kuşkusuz taşımaktadır. Bu

nedenle birey belirli doyumlarını ve güdülerini bu parametreleri de dikkate alarak oluşturmak durumundadır.

Diğer bir kategori altında değerlendirilen süreç kuramları ise bireyin ne ile motive olduğundan daha çok nasıl motive olduğuna odaklanmaktadır. Bu teoriler yoğun olarak bir davranışın nasıl bir zeminde başladığı, daha sonra nasıl yönlendirildiği ve nasıl sürdürüldüğünü açıklamaya yöneliktir. Farklı düşünürler tarafından ortaya atılmış görüşler literatürde belirli başlıklar altında toplanmıştır. Bu başlıklardan ilki ilhamını Pavlov'un yaptığı köpek deneylerinden ilham alan Skinner'in ortaya koyduğu "şartlandırma ve pekiştirme teorisidir". Klasik olan bu teoriye daha sonra Skinner sonuçsal şartlandırma türünü de geliştirerek eklemiştir. İnsanı bir amacı gerçekleştirirken veya ihtiyacını karşılarken ya da önceki şartlanmaları dikkate alarak bazı davranış biçimleri gösterebilmektedir (Önen ve Kanayran, 2016). Buradan anlaşılacağı üzere ihtiyaçlarını karşılama adına birey güdülenme ile birlikte onu bu duruma dönük şartlayan etmenleri de davranış biçimine eklemleyerek bir tavır geliştirebilmektedir.

Bir diğer teori ise Stacy J. Adams'ın ortaya koyduğu "eşitlik teorisi" ya da bir diğer adı ile ödül adaleti teorisidir. Bu teoride kişiyi motive eden şey, bir davranış karşısında kendisine eşit davranıldığını görme durumudur. Bir başka deyişle insan her zaman kendisini başkaları ile karşılaştırmaktadır. Eğer böyle bir adalet halinin gözetilmediğini hissederse motivasyonu düşebilmektedir. Burada önem verdiği şey eşitlik duygusudur. Yeşil'in (2016) ifadesi ile "Eşitlik Teorisi'ne göre, bireyin kendi girdileri ile elde ettiği sonuçlar arasındaki oran benzer işi yapan diğerlerinin oranına eşit ise bu durumda eşitlik vardır". Eşitlik duygusu sağlandığında yükselen motivasyon kişiyi tatmin etmekte ve eyleme geçirmede öncül bir rol oynamaktadır.

Victor Vroom'un geliştirdiği "Beklenti Teorisi'ne" göre, kişisel özelliklerin motivasyon üzerindeki etkisi tartışılmaktadır. Burada çıkış noktası bir kişi motive olarak sergilediği bir davranışın altında daha önce bulunan beklenti duygusunun önemidir (Önen ve Kanayran, 2016). Motivasyonun oluşmasında ise iki kavram bulunmaktadır. Bunlar bir şeyden beklenen sonuç için gösterilen çabaya değer değmeyeceğinin belirlendiği valens kavramı ve algıda olasılığı belirleyen beklenti kavramıdır (Yeşil, 2016). Bu teori daha sonra Lawler ve Porter tarafından geliştirilmiştir. Valens ve beklenti temel olmak üzere bu teoride yapılan ekleme gayret göstererek kişinin yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olması gerektiğidir. Ayrıca bir örgüt içerisinde kişinin üstlendiği role uygunluğu da motivasyonu etkileyen başka bir faktör olarak öne çıkarılmaktadır (Yeşil, 2016). Bir başka deyişle kişi kendi gelişimi ile birlikte örgüt içerisinde alacağı pozisyon ve o pozisyona uygunluk da bir motive aracı olarak düşünülmektedir. Tek bir bakış açısından sıyrılarak farklı pencerelerden bakılan bu teori Vroom'un düşüncelerini referans alarak geniş bir açıya odaklanmaktadır. Edwin Locke'un amaç teorisinde ise örgüt içerisinde bile olsa bireysel bir amacın belirlenmesi motivasyona yapıcı bir katkı sağlamaktadır (Önen ve Kanayran, 2016). Bu kurama göre kişinin bir davranış sergilemesindeki itici güç bilinçli olarak seçilen amaçlardır. Bu amaçlara yüklenen değer arttıkça motivasyon da yükselmektedir. Kişilerin günlük hayatta ister bireysel olarak isterse toplum içerisinde yapmış olduğu bir şeye sebep olan motivasyon duygusu pratikler üzerinden kendisine geniş bir teorik alan bulmaktadır. Bir nevi yaşanmışlıkların sistemleştirildiği bu yaklaşımlar bu araştırmada yapılacak olan çıkarımlar için de bir referans kaynağı oluşturmaktadır.

2.2. Hüzün Turizmi ve Ulucanlar Cezaevi Müzesi

2.2.1. Hüzün Turizmi Kavramı

Eğlence ve boş zaman değerlendirme temasına sahip olan turizm endüstrisi, insanların çeşitlilik arayışları ve farklı temalara yönelmeleri ile alternatif seçenekler sunmaya başlamıştır. Alternatif turizm çeşitlerinden biri olan hüzün turizmi ise bilinenin aksine daha melankolik ve keder içeriğine sahip bir turizm çeşidi olarak bilinmektedir. Uluslararası literatürde "dark tourism (karanlık turizm)" olarak adlandırılan bu kavram Foley ve Lenon (1996) tarafından, gerçek ve ticarileştirilmiş ölüm, afet alanlarının sunumunu ve ziyaretçiler tarafından tüketimini kapsayan bir fenomen olarak tanımlanmıştır. Seaton (1996) ise "Thanatourism" olarak adlandırdığı bu olguyu, ölümle fiili veya sembolik olarak karşılaşma arzusuyla motive edilen bir yere seyahat etmek olarak tanımlanmıştır. Alan yazın ve konu ilgili araştırmalar çeşitlendikçe hüzün turizmi ile ilgili tanımlarda çeşitlenmiştir. Uluslararası alanda yapılan hüzün turizmi tanımlamaları Tablo 1.' de gösterilmiştir.

Tablo. 1. Hüzün Turizmi Tanımları

Kişi	Tanım	Açıklama
Seaton, 1996	Thanatourism	Ölümlerle ilgili gerçek veya sembolik karşılaşmalar arzusu tarafından motive edilen bir yere seyahat
Foley ve Lennon, 1996	Dark Tourism	Yirminci yüzyılda anma, eğitim veya eğlence için ölüm, felaket ve trajedi ile ilgili herhangi bir bölgeye ziyaret
Dann ve Seaton, 2001	Thanatourism	Miras ve ölümlerle ilgili çekim merkezleri, şiddet eylemleri, afet sahneleri ve insanlığa karşı suçlar
Tarlow, 2005	Dark Tourism	Trajedilerin ya da tarihsel olarak kayda değer ölümlerin meydana geldiği ve hayatı etkilemeye devam ettiği yerlere ziyaret
Preece ve Price, 2005	Dark Tourism	Ölüm, felaket, şiddet eylemleri, trajedi, ölüm sahneleri ve insanlığa karşı suçlarla ilgili yerlere yolculuk
Stone, 2006	Dark Tourism	Ölüm, ıstırap ve görünüşte ürkütücü olan sitelere seyahat etme hareketi
Robb, 2009	Dark Tourism	Şiddetin ana çekim noktası olduğu ziyaret yerleri
Knudsen, 2011	Thanatourism	Küresel olarak tanınan anma yerlerine olan turizm
Johnston, 2015	Thanatourism	Turistlerin ölüm, felaket ve ölümlerle ilgili yerlerle karşılaştıkları bir seyahat şekli
Johnston ve Mandelartz, 2016	Thanatourism	Turistlerin öncelikle ölüm ve felaketle ilişkili bölgeleri ziyaret ettiği bir turizm şekli

Kaynak: (Akyurt Kurnaz ve Kılıç, 2020).

Ulusal literatürde keder turizmi ve hüznün turizmi olarak kullanılan kavram; keder, trajedi, matem, tarihe duyulan merak temaları ile tanımlanmaktadır. Alaeddinoğlu ve Aliğaoğlu (2007) keder turizmi altında inceledikleri kavramı, uzak veya yakın gelecekte meydana gelmiş ölüm olaylarının turizm amacı olarak kullanılması olarak değerlendirmiştir. Kılıç ve Akyurt (2011) ise hüznün turizmini; işkence, soykırım alanları ve bunlar adına yaptırılan anıtlar ile yoksulluk, doğal afet gibi acılardan doğan destinasyonlara seyahat edildiği turizm türü olarak tanımlamışlardır. Bu bağlamda ziyaret edilen hüznün turizmi alanları incelendiğinde genel olarak; toplama kampları, savaş alanları, insan kaynaklı yaşanan felaket alanları, hapishaneler, doğal afet alanları ziyaretçilerin ilgi odağındadır (Kozak ve Bahçe, 2012).

Hüznün turizmine katılan turistlerin neden ölüm ve ıstırapla ilişkili alanlara veya deneyimleri çekici bulduklarını tanımlayan Dann (1998), bu etkiyi çeşitli başlıklarda açıklamıştır. Bunlar; fantom korkusu (yani çocuksu korkuların üstesinden gelmek), yenilik arayışı, nostalji, suç veya sapkınlığın kutlanması, temel kan arzusu ve daha pratik düzeyde "ölümle dalmak" (yani yolculuklara çıkmak) veya "cehennemde tatil yapmak" olarak belirlenmiştir (Stone ve Sharpley, 2008).

Hüznün turizmi katılımcıları incelendiğinde, Seaton (1999) hüznün turizmi için beş grup tipolojiden bahsetmiştir. İlk grup, idam cezası almış kişileri izlemek için seyahat edenler. İkinci grup, toplu ölüm veya felaket alanlarına seyahat hareketliliği sağlayanlar. Üçüncü grup mezar yerlerinin ziyareti şeklindedir. Dördüncü grup, olayların yaşandığı yerin dışında felakete ait eşyaların sergilendiği yerleri ziyaret edenlerdir. Son grup ise dini sebepler ve ölüm olaylarının anıldığı noktalara turizm hareketliliği sağlamaktadırlar (Aksakallı, Selçuk ve Işık, 2017).

2.2.2. Ulucanlar Cezaevi Müzesi

Ulucanlar cezaevi, 1924 yılında bugünkü konumunda yapılması planlanmış ve 1925 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından "umumi hapishane" olarak inşa edilmiştir. Cezaevinin kurulduğu yerin çevresinin tarlalardan oluşması, mahkûmların ıslahında yardımcı olabileceği düşüncesi ile cezaevi bu bölgede inşa edilmiştir. İlk adı "Cebeci Tevkifhanesi" olan cezaevinin adı daha sonra Cebeci Umumi Hapishanesi, Ankara Merkez Cezaevi ve sonunda Ulucanlar Cezaevi olarak değişikliklere uğramıştır. Birçok acı ve üzüntüye ev sahipliği yapan kurum açılışından bir sene sonra infazların gerçekleştirildiği bir yer haline gelmiştir. 1925'den 2008'e kadar 81 yıl cezaevi olarak hizmet veren bina Adalet Bakanlığına ait tahsisi kaldırılarak müze ve film stüdyosuna dönüştürülmüş, geri kalan kısmının ise sosyal ve kültürel amaçla kullanılması kaydı ile Altındağ Belediyesine tahsis edilmesine karar verilmiştir. Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurumu alanın tamamını ve bazı taşınmazları "korunması gereken yapı" olarak tescil etmiştir (Ulucanlar Cezaevi Müzesi, 2021).

Resim 1. Ulucanlar Cezaevi

Kaynak: (Türkiye Kültür Portalı, 2021)

Cezaevi, yaşanan dramlar, hayat hikâyeleri ve idamların yanında, mahkûm olarak ağırladığı kişilerin bilinirliğiyle de ünlenmiş ve ziyaretçiler için merak konusu olmuştur. Türk siyasetçileri, öğrenci liderleri, yazar ve şairlerin mahkûm olduğu tarihi cezaevi önemli idamlara sahne olduğu için Türkiye'nin siyasi ve edebi tarihi açısından önem taşımaktadır (Çetinsöz, 2017).

Resim 2. Ulucanlar Cezaevi Koğuş

Kaynak: (Türkiye Kültür Portalı, 2021)

Ulucanlar Cezaevi'nin girişinde ilk önce karşılaşılan kısım şair, yazar ve edebiyatçıların kaldığı Hilton Koğuşu olarak bilinen kısımdır. Hemen yanında tek kişilik koğuşlar bulunmaktadır. Avlular ve idamların gerçekleştirildiği darağacı ziyaretçilerin yine ulaşabileceği kısımlardır. Türk siyaset tarihi ve edebiyatının önemli kişilerinden bazıları burada mahkûm olduğu için kişisel eşyalarda müze içerisinde sergilenmektedir. Türkiye'nin yakın tarihine tanıklık eden cezaevinde kalan tanınmış bazı kişiler "Bülent Ecevit, Deniz Gezmiş, Yılmaz Güney, Nazım Hikmet, Muhsin Yazıncıoğlu, Necip Fazıl Kısakürek" ve daha birçok tanınmış şahıs burada ya mahkûm olmuş ya da idam edilmiştir (Ulucanlar Cezaevi Müzesi, 2021).

Resim 3. Hilton Koşu

Kaynak: (Türkiye Kültür Portalı, 2021)

Ziyarete açıldığı günden bugüne yaklaşık 1.000.000 ziyaretçiye ulaşan müze Kültür Bakanlığı tarafından Ankara’da en çok gezilen özel müzeler statüsünü almıştır. Bunun yanında gezginler arasında popüler olan “Tripadvisor” uygulaması tarafından yapılan yorumlar sonucu mükemmellik sertifikasını almaya hak kazanmıştır.

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma Ulucanlar Cezaevi Müzesi’ni ziyaret eden yerli turistlerin motivasyonlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma alan yazında hüzün turizmi konusunda yapılan çalışmaların az olması sebebiyle önemli görülmektedir. Ulucanlar Cezaevi Müzesi’ni ziyaret eden turistlerin motivasyonlarının belirlenmesi amacı ile yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma tarama deseni esas alınarak tasarlanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla anket tekniğinden faydalanılmıştır.

3.2. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Araştırmada kullanılan ölçek formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Ulucanlar Cezaevi Müzesi’ni ziyaret eden turistlerin demografik özelliklerini ölçen 7 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde hüzün turizmi ziyaretçilerinin motivasyonlarını belirlemeye yönelik Isaac ve Çakmak (2014) tarafından geliştirilen ve Öztürk (2016) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Motivasyon ölçeğinde 20 ifade yer almaktadır. Ölçek “anlama ve merak, sorumluluk duyma, özel olma, vicdan ve etkilenme” biçiminde isimlendirilen 5 boyuttan oluşmaktadır. Ölçek “1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2- Kısmen Katılmıyorum, 3- Kısmen Katılıyorum, 4-Kesinlikle Katılıyorum” olmak üzere 4’lü Likert tekniği ile oluşturulmuştur.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ulucanlar Cezaevi Müzesi’ni ziyaret eden yerli turistler oluşturmaktadır. Cezaevi yöneticileri ile yapılan görüşmede ziyaretçi sayısına yönelik net bir çalışma olmamasına karşın yılda yaklaşık 400.000 kişinin müzeyi ziyaret ettiği belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini oluşturan ziyaretçi sayısının fazla olması ve tüm ziyaretçilere ulaşmanın mümkün olmaması sebebiyle kolayda örnekleme tekniğinden faydalanılmıştır. Ayrıca evreni temsil etmesi gereken örneklem büyüklüğü 384 olarak hesaplanmıştır (Ural ve Kılıç, 2006).

Araştırmada Ulucanlar Cezaevi Müzesi’ni ziyaret eden yerli turistlerle yüz yüze görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Ziyaretçilere toplam 470 form dağıtılmış, fakat 56 ziyaretçiye ait form yanlış ya da eksik doldurulması sebebiyle veri setinden çıkarılmıştır. Elde edilen 414 form daha sonra uç değer analizleri yapılmak üzere SPSS 20 programına yüklenmiştir.

3.4. Araştırma Deseni ve Hipotezler

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılmış ve tarama deseni esas alınmıştır. Ziyaretçilerin motivasyonlarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir;

- ✓ H₁: Katılımcıların cinsiyetleri bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.
- ✓ H₂: Katılımcıların medeni durumları bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.
- ✓ H₃: Katılımcıların ikametgahları bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.
- ✓ H₄: Katılımcıların ziyaret şekilleri bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.
- ✓ H₅: Katılımcıların yaşları bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.
- ✓ H₆: Katılımcıların eğitim durumları bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.
- ✓ H₇: Katılımcıların meslekleri bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.

3.5. Veri Setinin Normal Dağılımı

Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla yapılacak olan analizlere karar verebilmek adına veri setinin normal dağılım durumu incelenmiştir. Veri setinde yer alan uç değerleri belirlemek için motivasyon ölçeğinin toplam puanına yönelik Z puanı hesaplama işlemi yapılmıştır. Z puanı kriteri olarak $-3 < Z \text{ puanı} < +3$ referansı (Ovlu ve Taşdelen, 2012) dikkate alınarak yapılan işlemde 8 katılımcıya ait ölçek veri setinden çıkarılmıştır. Veri setinde yer alan uç değerlerin çıkarılması amacıyla motivasyon ölçeğinin Mahalanobis uzaklık kat sayısı, Cook's ve Leverage değerleri incelenmiştir. Referans aralıkları Mahalanobis uzaklık kat sayısı için 0-13,82, Cook's değeri için 0-1 ve Leverage değeri için 000-.020 (Seçer, 2015) olarak belirlenmiş ve veri setinden 6 ölçek çıkarılmıştır. Buna göre başlangıçta 414 katılımcıdan oluşan veri seti 400 katılımcıya indirilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım durumlarını incelemek amacıyla birtakım testler yapılmıştır. Motivasyon ölçeğine yönelik aritmetik ortalama, mod ve medyan değerleri incelenmiş ve mod ve medyan değerlerinin aritmetik ortalamaya olan uzaklıklarının ± 1 olması beklenmiştir (Cengizhan, 2021). Motivasyon ölçeğine ait mod (4,00) ve medyan (3,52) değerlerinin aritmetik ortalamaya (3,43) olan uzaklığı gerekli referans aralığı içerisinde yer almaktadır. Bu durum veri setinin normal dağılımına işaret etmektedir. Ayrıca $\pm 1,96$ referans aralığı (Cengizhan, 2021) dikkate alınarak veri setinin çarpıklık (-,781) ve basıklık (-,016) değerleri incelendiğinde normal dağılımın söz konusu olduğu görülmektedir. Veri setinin normal dağılımını test etmek amacıyla $p > .05$ kriteri esas alınarak (Tabachnick ve Fidell, 2015) Kolmogorov Smirnov testi yapılmış ancak bu kriter sağlanamamıştır. Büyük ölçekli veri setlerinde Kolmogorov Smirnov kriterinin sağlanamaması olağan bir durumdur. Buna göre Kolmogorov Smirnov testinin tek başına veri setinin normal dağılımına karar vermediği söylenebilir (Koçak ve Seçer, 2018). Bununla birlikte veri setine yönelik histogram grafikleri incelenmiştir. Tüm bu kriterler dikkate alındığında veri setinin normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Ayrıca veri setine yönelik güvenilirlik analizi yapılmış ve Cronbach Alpha kat sayısı hesaplanarak .85 olarak tespit edilmiştir. Bu durum veri setinin yüksek derecede güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (Kalaycı, 2010).

4. BULGULAR

4.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan bireylerin profillerini ortaya koymak için demografik özellikleri ve seyahat tercihleri incelenmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri frekans dağılımı yapılarak raporlanmış, yüzde ve frekans oranları ile Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Demografik Özellik	Değişken	n	%
Cinsiyet	Erkek	200	50,0
	Kadın	200	50,0
Yaş	18-25 arası	243	60,7
	26-33 arası	90	22,4
	34-41 arası	25	6,3
	42-49 arası	21	5,3
	50 ve üzeri	21	5,3
Medeni Durum	Evli	103	25,7
	Bekâr	297	74,3

Eğitim Durumu	İlköğretim	16	4,0
	Lise	69	17,2
	Ön lisans	65	16,3
	Lisans	227	56,7
	Lisansüstü	23	5,8
Meslek	Kamu	106	26,5
	Özel Sektör	129	32,3
	Öğrenci	136	34,0
	Çalışmıyor	29	7,2
Ankara'da İkamet Durumu	Evet	214	53,5
	Hayır	186	46,5
Ziyaret Şekli	Bireysel	368	92,0
	Tur	32	8,0

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya erkek katılımcıların %50,0 (200 kişi) ile kadın katılımcıların oranlarının %50,0 (200 kişi) ile eşit sayıda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yaş bakımından incelendiğinde katılanların %60,7 ile 18-25 yaş grubu arasında olduğu saptanmaktadır. Yaş bakımından Ulucanlar Cezaevi Müzesi'nin genç katılımcılar tarafından ziyaret edildiğini, 42-49 yaş aralığı ile 50 yaş üzeri katılımcıların oranı %5,3 ile daha düşük oranda katılım gösterdiklerini söylemek mümkündür.

Tablo 2. incelendiğinde katılımcıların %25,7'i evli, %74,3'si bekâr olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde lisans eğitim durumundaki katılımcıların %56,7 ile 227 kişi ağırlığı oluşturduğu, İlköğretim eğitim durumundaki katılımcıların %4,0'ı ise en düşük ağırlıklı grup olduğu gözlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %17,2'si lise, %16,3'ü ön lisans ve %5,8'inin ise lisansüstü eğitim seviyesine sahip olduğu gözlenmiştir. Meslek bakımından öğrenci %34,0, Özel Sektör %32,3 ve Kamu %26,5 katılımcıların oranı birbirine yakın olmakla beraber öğrenci katılımcıların sayısı daha fazladır. Katılımcıların %7,2'si ise herhangi bir işte çalışmamaktadır.

Tablo 2.' de görüldüğü üzere ankete katılan katılımcıların %53,5 ile 214 kişinin Ankara'da ikamet ettiği, %46,5'inin ise Ankara dışından geldiği tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu %92,0 Ulucanlar cezaevi müzesini bireysel olarak ziyaret etmiştir. Katılımcıların %8,0' inin paket tur dâhilinde cezaevi müzesini ziyaret ettiği gözlenmiştir.

4.2. Motivasyon Ölçeğine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmada Ulucanlar Cezaevi Müzesi'ni ziyaret eden turistlerin motivasyon düzeylerini belirlemek amacıyla motivasyon boyutlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Motivasyon ölçeğine ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 3.'te görülmektedir.

Tablo 3. Motivasyon Ölçeğine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Boyutlar	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Anlama ve Merak	3,72	0,44808
Sorumluluk Duyuma	3,47	0,48017
Vicdan	3,34	0,65198
Özel Olma	3,23	0,85686
Etkilenme	2,82	0,91224
Motivasyon	3,43	0,42463

Tablo 3.'te motivasyon ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler görülmektedir. Buna göre Etkilenme boyutu dışında kalan "Anlama ve Merak, Sorumluluk Duyuma, Vicdan ve Özel Olma" boyutları ile katılımcıların toplam motivasyon düzeylerinin oldukça yüksek seviyede olduğu söylenebilir. Etkilenme boyutu incelendiğinde ortalamanın üzerinde bir orana sahip olduğu görülmektedir. Ölçek formununun 4'lü Likert tekniğine göre hazırlanmış olduğu dikkate alındığında bu oranlar oldukça yüksek seviyededir. Buna göre Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinin oldukça yüksek bir motivasyona sahip oldukları ifade edilebilir.

4.3. Hipotez Testleri

Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinin cinsiyetlerine göre motivasyon düzeyleri arasında bir farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Bu analizle "H₁: Katılımcıların cinsiyetleri bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır." hipotezi test edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4.'te görülmektedir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	n	\bar{X}	S.s	t	p
Anlama ve Merak	Erkek	200	3,6450	,49579	-3,531	,000
	Kadın	200	3,8010	,38016		
Sorumluluk Duyuma	Erkek	200	3,4063	,49760	-3,064	,002
	Kadın	200	3,5519	,45170		
Vicdan	Erkek	200	3,2950	,65754	-1,562	,119
	Kadın	200	3,3967	,64399		
Özel Olma	Erkek	200	3,1800	,82978	-1,373	,171
	Kadın	200	3,2975	,88126		
Etkilenme	Erkek	200	2,8025	,87526	-,383	,702
	Kadın	200	2,8375	,94966		
Motivasyon	Erkek	200	3,3662	,44039	-3,039	,003
	Kadın	200	3,4940	,39923		

Katılımcıların motivasyon düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumunu incelemek üzere bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonucunda varyans homojenliğini tespit etmek üzere “Levene’s Test for Equality of Variances” değerleri incelenmiştir. Motivasyon ölçeğinin toplam puanı ve tüm boyutları için varyans homojenliği sağlanmıştır. Tablo 4. incelendiğinde anlama ve merak ($t_{400}=-3,531$, $p<.05$), sorumluluk duyma ($t_{400}=-3,064$, $p<.05$) ve motivasyon toplam puanı ($t_{400}=-3,039$, $p<.05$) boyutlarının katılımcıların cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdikleri görülmektedir. Buna göre anlama ve merak boyutu açısından cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelenmiş ve kadın ($\bar{X}=3,8010$) katılımcıların erkek ($\bar{X}=3,6450$) katılımcılardan daha fazla anlama ve merak duygusuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Sorumluluk duyma boyutu açısından cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelenmiş kadın ($\bar{X}=3,5519$) katılımcıların erkek ($\bar{X}=3,4063$) katılımcılardan daha fazla sorumluluk duyma duygusuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Toplam motivasyon düzeyleri bakımından cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelenmiş ve kadın ($\bar{X}=3,4940$) katılımcıların erkek ($\bar{X}=3,3662$) katılımcılardan daha fazla motivasyona sahip oldukları belirlenmiştir. Buna göre “ H_1 : Katılımcıların cinsiyetleri bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Araştırmanın diğer demografik değişkenleri incelendiğinde katılımcıların motivasyon düzeylerinin demografik özelliklerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda katılımcıların vicdan boyutuna bakış açılarının yaş aralıklarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları bakımından vicdan duyarlılıklarındaki farklılaşma Tablo 5.’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Yaş Değişkenine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	Yaş	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
Vicdan	18-25 Arası	243	3,2716	,69851	3,181	,014	18-25 Arası*42-49 Arası
	26-33 Arası	90	3,4481	,54546			
	34-41 Arası	25	3,3200	,72316			
	42-49 Arası	21	3,7143	,36947			
	50 ve üzeri	21	3,4286	,47309			

Araştırmada katılımcıların yaşları bakımından vicdan duygularında anlamlı farklılaşma olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan tek faktörlü varyans analizi sonucunda anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F_{400}=3,181$, $p<.05$). Ayrıca değişkenlerin varyans homojenliği incelenmiş ve “Levene’s Test for Equality of Variances” değeri incelendiğinde varyansın homojen dağılmadığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için “Post Hoc” testi yapılmış ve varyansın homojen dağılmadığı durumlarda kullanılan “Tamhane’s T2” testi tercih edilmiştir (Seçer, 2015). Post Hoc testi sonucunda 18-25 yaş ile 42-49 yaş grupları arasında vicdan duyguları bakımından anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Yaş gruplarına yönelik aritmetik ortalamalar incelendiğinde 42-49 yaş grubunun ($\bar{X}=3,7143$) 18-25 yaş grubuna ($\bar{X}=3,2716$) göre Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretinde vicdan duygularının daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Araştırmada yapılan analizler sonucunda H_1 haricinde oluşturulan hipotezlerin hiçbiri kabul edilmemiştir.

5. SONUÇ

Ulucanlar Cezaevi Müzesi’ni ziyaret eden yerli turistlerin motivasyon düzeylerini incelemek amacıyla yapılan bu araştırma katılımcıların demografik özellikleri ile motivasyon düzeylerine odaklanmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinin cinsiyetleri bakımından anlama

ve merak duyguları, sorumluluk duyma bilinçleri ve motivasyon düzeyleri istatistiksel olarak farklılaşmaktadır. Değişkenlere ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre anlama ve merak duygularının, sorumluluk duyma bilinçlerinin ve motivasyon düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmada yedi hipotez oluşturulmuş fakat yalnızca “H1: Katılımcıların cinsiyetleri bakımından motivasyon düzeyleri farklılaşmaktadır.” hipotezi kabul edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda diğer hipotezler reddedilmiştir. Ayrıca yapılan analizler sonucunda katılımcıların yaş grupları bakımından vicdan duygularının farklılık gösterebildiği tespit edilmiştir. Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinden 42-49 yaş grubunda olan bireylerin 18-25 yaş grubunda olan bireylere göre daha yüksek vicdani duygular hissettiği belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları dikkate alındığında gelecekte farklı hüzün turizmi destinasyonlarının da ayrıca incelenmesi önerilebilir. Ayrıca Ulucanlar Cezaevi Müzesi'nin yüksek ziyaretçi potansiyeli dikkate alındığında farklı akademik çalışmalara konu edinilmesi müzenin gelişimine katkı sunacaktır.

KAYNAKÇA

Aksakallı, Z., Selçuk, G. N., & Işık, C., (2017). “Nene Hatun Tarihi Milli Parkı'nın Hüzün Turizmi Ve Mabetleşme Yönünden Değerlendirilmesi.” *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 215-240.

Akyurt Kurnaz, H. & Kılıç., B. (2020). *Hüzün Turizmi Alt Disiplinler ve Türkiye Destinasyonlarından Seçmeler*, Nobel Yayınevi, Ankara.

Alaeddinoğlu, F., & Aliğaçoğlu, A. (2007). “Savaş Alanları Turizmine Tipik Bir Örnek: Büyük Taarruz ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı.” *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 215-225.

Cengizhan, C. (2021). *Temel İstatistik Kavramları*. Mimoza Marmara: <http://mimoza.marmara.edu.tr/~cahit/Yayin/belge/ista/index.html#4.%20NORMAL%20DA%C4%9EILIM> adresinden 3.02.2021 tarihinde alındı.

Çetinsöz, B. C. (2017). “Karanlık (Dark) Alanları Ziyaret Eden Yerli Turistleri Motive Eden Etmenler: Ankara Ulucanlar Cezaevi Müzesine Yönelik Bir İçerik Analizi.” *Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 18-20 Mayıs 2017, Alanya Alaattin Keykubad Üniversitesi, 18-20, Antalya.

Dann, G. M. (1998). *The Dark side of Tourism: etudes et Rapports*. L Aix en Provence. Centre International de Reserches et d Etudes Turistiques.

Dann, G. M., & Seaton, A. V. (2001). “Slavery, contested heritage and thanatourism.” *International journal of hospitality & tourism administration*, 2(3-4), 1-29.

Eren, E. (2004). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul, Beta Yayınevi.

Ergül, Y. (2005). “Motivasyon ve Motivasyon Teknikleri.” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14),67-79

Foley, M., & Lennon, J. J. (1996). “JFK and dark tourism: A fascination with assassination.” *International Journal of Heritage Studies*, 2(4), 198–211.

Isaac, R. K. & Çakmak, E. (2014). “Understanding Visitor’s Motivation at Sites of Death and Disaster: The Case of Former Transit Camp Westerbork, the Netherlands”. *Current Issues in Tourism*, 17(2): 164-179.

Johnston, T. (2015). “The geographies of thanatourism.” *Geography*, 100(1), 20-27.

Johnston T. & Mandelartz, P. (2016). “Introduction.” (Ed. T. Johnston, and P. Mandelartz) *Thanatourism: Case studies in travel to the dark side*. Oxford: Goodfellow.

Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayınevi, Ankara.

Kılıç, B., & Akyurt, H. (2011). “Destinasyon İmajı Oluşturmada Hüzün Turizmi: Afyonkarahisar ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı.” *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(1), 209-232.

Knudsen, B.T. (2011). “Thanatourism: Witnessing difficult pasts.” *Tourist Studies*, 11(1), 55-72.

Koçak, L., & Seçer, İ. (2018). “Investigation of the Relationship between School Burnout, Depression and Anxiety among High School Students.” *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 601-622.

Kozak, M.A., & Bahçe, S. (2012). *Özel İlgi Turizmi*, Detay Yayıncılık, Ankara.

- Küçüközkan, Y. (2015). "Liderlik ve Motivasyon Teorileri: Kuramsal Bir Çerçeve." Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi, 1 (2), 86-115.
- Luthans, F. (2011). Organizational behavior. An Evidence-Based Approach. McGraw-Hill International Edition.
- Ovla, H. D., & Taşdelen, B. (2012). "Aykırı Değer Yönetimi". Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(3), 1-8.
- Önen, S, & Kanayran, H. (2016). "Liderlik ve Motivasyon: Kuramsal Bir Değerlendirme." Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (2) , 43-64.
- Öztürk, A. (2016). "Hüzün Turizmi Katılımcılarının Kişilik Özellikleri, Motivasyonları ve Memnuniyetleri Arasındaki İlişki", Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Pakdel, B. (2013). "The Historical Context of Motivation and Analysis Theories Individual Motivation". International Journal of Humanities and Social Science, 13(8): 240-247.
- Preece, T. T., & Price, G. (2005). "Motivations of participants in dark tourism: A case study of Port Arthur, Tasmania", (Ed. C. Ryan, S. Page, M. Aitken, Taking tourism to the limits: Issues, concepts and managerial perspectives, pp. 191-197, Elsevier, Oxford.
- Robb, E. M. (2009). "Violence and recreation: Vacationing in the realm of dark tourism." Anthropology and Humanism, 34(1), 51-60.
- Seaton, A. V. (1996). "Guided by the dark: From thanatopsistothanatourism." International Journal of Heritage Studies, 2(4), 234-244.
- Seaton, A. V. (1999). "War and thanatourism: Waterloo 1815-1914." Annals of tourism Research, 26(1), 130-158.
- Seçer, İ. (2015). SPSS ve LISREL İle Pratik Veri Analizi. Anı Yayıncılık, Ankara
- Stone, P. R. (2006). "A dark tourism spectrum: Towards a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions." Tourism: An International Interdisciplinary Journal, 54(2), 145-160.
- Stone, P. R., & Sharpley, R. (2008). "Consuming dark tourism: A thanatological perspective." Annals of tourism Research, 35(2), 574-595.
- Şahin. F. , Yavuz Tabak, B. & Tabak, H. (2017). "Motivasyon Kuramları Bağlamında Akademik Teşvik Ödeneği Uygulamasının Değerlendirilmesi." Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 217, 403-410.
- Tabachnick, G., & Fidell, L. (2015). Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı (Çev: Mustafa Baloğlu). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Tarlow, P. (2005). "Dark Tourism: The Appealing 'Dark'Side of Tourism and More." (Ed. M. Novelli.), Niche Tourism: Contemporary Issues, Trends and Cases pp. 47-57, Butterworth-Heinemann.
- Türkiye Kültür Portalı, (2021). Ulucanlar Cezaevi Müzesi – Ankara, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/ankara/gezilecekyer/ulucanlar-cezaev-muzes> adresinden 11.02.2021 tarihinde alındı.
- Ulucanlar Cezaevi Müzesi, (2021). Ankara Merkez Kapalı (Ulucanlar) Cezaevi Tarihçesi. <https://www.ulucanlarcezaevimuzesi.com.tr/tarihce/> adresinden 10.02.2021 tarihinde alındı.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2006). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi: SPSS 10.0-12.0 For Windows, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yeşil, A. (2016). "Liderlik ve Motivasyon Teorilerine Yönelik Kavramsal Bir İnceleme." Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi, 2 (3) , 158-180